

VLADO LADISLAV DEUTSCH

1929–1999

Ob smrti evangeličanskega škofa na Hrvaškem dr. Vlada Ladislava Deutscha (Zagreb, 15. 7. 1999) smo lahko brali in slišali v slovenskih medijih, da smo Slovenci poleg katoliškega nadškofa in metropolita v Beogradu imeli tudi evangeličanskega škofa v Zagrebu.

Vlado Ladislav Deutsch se je rodil 3. julija 1929 v Legradu na Hrvaškem. Oče Franc Deutsch, učitelj, in mati Gizela, roj. Šlankovič, sta se kmalu po rojstvu sina Vlada Ladislava vrnila v Prekmurje, kjer sta se rodila še dva otroka, brat Drago in sestra Violeta. Tako je Vlado svoje otroštvo in mladost preživel v Sloveniji in se po končani gimnaziji in maturi v Murski Soboti leta 1949 odločil za študij teologije na katoliški teološki fakulteti v Ljubljani. Evangeličani namreč v takratni Jugoslaviji niso imeli svoje fakultete, študij v tujini pa je država onemogočala. V Ljubljani je končal tudi študij agronomije. Leta 1953 je z drugimi slovenskimi evangeličanskimi študenti teologije odšel v Nemčijo (Göttingen) in pozneje na Dunaj, kjer je diplomiral na Evangeličanski teološki fakulteti (1956). Ordiniran (posvečen v duhovniško službo) je bil 31. oktobra 1958 v Murski Soboti. Kot kaplan je služboval v Bodoncih vse do decembra 1959, ko je odšel v Zagreb in tam nasledil duhovnika in seniorja Edgarja Poppa, ki je moral leta 1960 zapustiti Jugoslavijo.¹

Kot zagrebški evangeličanski duhovnik je pokojni Vlado Ladislav Deutsch doktoriral na Evangeličanski teološki fakulteti v Bratislavi

1 Edgar Popp, evangeličanski duhovnik in senior na Hrvaškem, podonavski Nemeč, sin evangeličanskega škofa v Jugoslaviji, ki je bil po drugi svetovni vojni ustreljen. (Prim. Ekumenski zbornik 1999, str. 250.)

(Slovaška). Disertacijo je posvetil Matiju Vlačiću Iliriku (Mathias Flacius Ilyricus – sein Leben und Werk 1520–1575), najpomembnejšemu hrvaškemu reformatorju, bibličnemu znanstveniku (hermenevtika) in zgodovinarju. V 70. letih je bil Deutsch soustanovitelj evangeličanske Teološke fakultete Matija Vlačić Ilirik v Zagrebu, kjer je predaval dogmatiko in cerkveno zgodovino. Obenem je bil dolgo časa tudi njen dekan. Bil je član številnih teoloških in filozofskih združenj, v katerih se je trudil za ekumenizem in razumevanje med krščanskimi cerkvami in skupnostmi ter za dialog z drugimi verskimi skupnostmi. Sodeloval je na različnih mednarodnih simpozijih ter predaval na Sorboni v Parizu, v Uppsali na Švedskem, v Mannheimu v Nemčiji, v Ljubljani in drugod. Med drugim je ustanovil evangeličanski mesečnik Pax, skrbel za delovanje humanitarne organizacije Diakonija in ustanovil evangeličanski vrtec v Zagrebu. Kot dober poznavalec zgodovine in umetnosti je restavriral starine, kot ljubitelj narave in domoljub je rad planinaril in odhajal na pohode po rodni Sloveniji.

Ob 400-letnici Trubarjeve smrti je z odmevnim referatom sodeloval na simpoziju Reformacija na Slovenskem v Ljubljani. Referat *Flacijanci v slovenski reformaciji* je objavljen v *III. Trubarjevem zborniku*. (Slovenska Matica v Ljubljani in Slovensko protestantsko društvo Primož Trubar, Ljubljana 1996, uredili Franc Jakopin, Marko Kerševan in Jože Pogačnik.)

Do leta 1990 je bil senior Evangeličanske cerkve na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini ter v Vojvodini, od leta 1990 pa škof Evangeličanske cerkve na Hrvaškem. Zavzemal se je za ekumensko sodelovanje in sožitje na Hrvaškem. V času zadnje vojne pa se je predvsem angažiral v posredovanju humanitarne pomoči za begunce na Hrvaškem in za bolnišnice. Zato je zagrebški katoliški nadškof in predsednik Hrvaške škofovske konference (HBK), danes kardinal Josip Bozanić, ob smrti Vlada Deutscha zapisal, da je s škofom Deutschem zaznamovano posebno obdobje ekumenizma na Hrvaškem in da njegovo krščansko zavzemanje na tem področju ostaja vsem svetel zgled.

Požeški škof dr. Antun Škvorčević, ki je v času smrti škofa Deutscha bil predsednik Sveta za ekumenizem in dialog pri Hrvaški

škofovski konferenci, hkrati pa njegov tesen sodelavec in prijatelj, je v sožalnem pismu zapisal tudi sledeče: »Nenadna smrt prijatelja in dolgoletnega neutrudljivega delavca za ekumenizem škofa Deutscha me je zelo presenetila in globoko pretresla. Svoje iskreno sožalje bi želel izreči Evangeličanski cerkvi na Hrvaškem, njegovi soprogi in sinovoma, kot tudi vsem ostalim, ki žalujejo za njim. V času resnih ekumenskih prizadevanj po drugem vatikanskem koncilu je katoliška cerkev na Hrvaškem v škofu Deutschu našla enega najbolj odprtih sogovornikov. S temelji evangeličanstva v sebi, s smelostjo v veri je škof Deutsch mogočno in učinkovito pričeval doma in v tujini ob številnih priložnostih in ekumenskih dogodkih ter pričal o skupnih ekumenskih naporih in težavah. Zgradil je mostove zaupanja in skupnost občestva. V času vojne na Hrvaškem so bili tako njegova beseda kot hvalevredni napori v pomoč ljudem v stiski cenjeni doma in v tujini. Čeprav bo njegovo ekumensko delo večno, se z njegovo smrtjo končuje del ekumenske zgodovine na Hrvaškem. Za to delo smo mu od srca hvaležni.«²

Škof dr. Škvorčević se je udeležil tudi žalne slovesnosti (25. julija) v zagrebški Evangeličanski cerkvi Kristusa Kralja, kjer je pokojnik skoraj 40 let oznanjal božjo besedo, in tudi v govoru navzoče spomnil na dolgoletno sodelovanje na ekumenskem področju ter se mu zahvalil za ekumensko delo. Podobno je govoril tudi baptist dr. Branko Lovrec in hkrati upal, da bo tudi nova generacija nadaljevala ekumensko zблиževanje. Poslovilnega obreda se je udeležil tudi takratni predstavnik Mešihata za Hrvaško in Slovenijo, glavni imam zagrebške džamije efendija Azis Hasanović, saj je znano, da se je škof Deutsch zavzemal tudi za medreligijski dialog.

Vlado Ladislav Deutsch je bil pokopan 26. julija v Lovrencu na Pohorju, od koder prihaja njegova soproga Ana Marija (roj. Fricel), ki mu je zvesto stala ob strani in bila v podporo tudi v najtežjih trenutkih. V njenem rojstnem kraju sta si želela ustvariti miren dom za prihajajočo jesen življenja. Toda človeku ni dano izbirati, kdaj naj odide s tega sveta. Te izbire ni imel niti pokojnik. Odšel je tiho in mirno, a pokončno in dostojanstveno, tako kot je tudi živel in deloval.

2 Tako je poročala HINA (Hrvatska informativna novinska agencija).

Njegova izguba v ekumenskih krogih je nenadomestljiva. Bil je vizionar in zmeraj je gledal v prihodnost z upanjem ne le za svojo cerkev, temveč za tudi narod. Preteklo bo najverjeteneje še precej časa, preden bo na njegovo prazno mesto prišel novi vizionar prihodnjih časov ...³

Pogreb sta vodila takratni senior in danes škof Evangeličanske cerkve na Slovenskem Geza Erniša in njegov prijatelj, duhovnik Ludvik Jošar.

Violeta Vladimira Mesarič

3 Zahvaljujem se soprogi Ani Mariji Deutsch, ki je posredovala zbrane podatke in časopisne izrezke iz hrvaških, slovenskih, nemških in avstrijskih časopisov. Za biografijo so bili uporabljeni tudi podatki iz knjige *Tko je tko u Hrvatskoj*, Zagreb 1993, str. 151–152.